

EVANGYÉLIOMI

PROTESTÁNS LAP.

Megjelen minden héten egyszer pénteken egy iven. — **Előfizetési ár** egy évre 6 frt, félévre 3 frt negyedévre 1 frt 50 kr. — **Hirdetések díja** száz szóig 1 frt, kétszáz szóig 2 frt, a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr. 3-iknél 70 kr. bélyegdíj 30 kr; csakis egyház és tanodát érdeklő hirdetések fogadtatnak el. A lapot érdeklő mindennemű **közlemények** a szerkesztőhöz — Fűvészkert-utca, 1078. sz. a. intézendők.

 Azon t. lappártolókat, kiknek előfizetésök e hónap végével lejár, az előfizetési pénz beküldésére tisztelettel kéri a szerkesztő.

Egyházi hivatalnokok fizetése.*)

Megvallom, hogy e tárgyról írni, nem valami igen nagy kedvem van, mert itt az önzésnek igen nagy tér jut, holott a lelkész kötelessége az önzés ellen praedikálni, s hirdetni, hogy a ki a kevéssel meg nem elégszik, a sokat nem érdemli.

Nem lehet tagadnunk, hogy nehéz időket élünk, midőn a szegény gunyhójától a gazdagok palotájáig elhatott az inség és a nyomor különböző adagban. — E sulyos körülmények között hozni felszínre a fizetést, én nem tartom czélszerűnek, sem időszerűnek, mert e kérdés fejtegetése, bonczolgatása terjeszti a közönyt a vallás iránt és a szeretetlenséget az egyház ügyei mellett.

Egyházi életünk szoros figyelése mellett nem szabad figyelmen kívül hagynunk a politikai viszonyokat. A honzeretet valóban most, áldozattételre készítet minden becsületes honfiut, s áldozunk is kész szívvvel, csak a hinárból szabadulhassunk. Vajjon a mi egyházunk vagy belső hivatalnokainak ügye, szintoly veszélybe jutott? Én ezt állítani nem merném, sőt tagadom.

E Lapokban ketten foglalkoznak e tárggyal még pedig behatón és részletesen. Én egyikkel sem értek egyet, mert a gyógyszer mit ajánlanak többet ártana, mint használna, továbbá nem alapul a keresztyéni szempontból felvett igazságon. „De profundis“ című czikk a keserv érzetében elhagyja magát ragadtatni s a kegyurak ellenében erősen kikel. Hol van kegyur? hisz a protestantismus ilyet

nem ismer. Egyenlőség a protestantismus talpköve. Felsorolja az elkövetett csalásokat. Homolya ur elfogadja czikkező álláspontját. Ostorozza a g ő g ő s urakat. Előhordja a fa és buza körül elkövetett turpisságokat és azt hozza ki végül, hogy készpénzt kell a belső hivatalnokoknak fizetésül adni.

Uraim! legyünk igazságosak. Mi bántjuk az urakat, a népet, m a g u n k a t i s m e g k e l l v i z s g á l n u n k. Hát mi ugy teszünk-e eleget hivatalunknak a mint kell, vagy ugy hogy még az ocsút sem érdemeljük? Bizony! tapasztalatból mondhatom, hogy a nép részéről előtűnő hibák teljesen kiegyenlítettnek a lelkészek által.

Nem bonczolgom a dolgot, hanem kimondom, hogy a lelkészek munkássága, hivataluknak egész lélekkel, szívvvel való elégtétele gyógyíthatja a sebeket. Egyházunkba, a pénzadóztatás behozatala ellen vagyok. A még meglevő kegyeletet ez rögtön megsemmisitené.

Ur és nép között különbséget tenni helytelen, mert az egyház, urnak és szolgának, egy mennyet, egy üdvöt ad és ígér. Egyenlő jogot nyujt, egy szóval nem az adó nagysága ad előnyt, hanem a buzgóság.

Hogy vannak hiányok és bajok elismerem és azokat következőleg vélem gyógyíthatni.

Az uj mérték bejöttével, ugyis renoválni kell a híványokat, ekkor az általános mértékek megsemmisítendőek s helyettök határozott kifejezés használandó.

Eltörrendő: a szekér fa, s helyébe teendő a s t e r. A kéve buza helyett „hektoliter“ s még oda teendő „jól megtisztított, kenyér vagy tiszta buza.“

Ily rendszeresítése a híványoknak némileg enyhítik a bajt s a még fennmaradót igyekezzünk magunk szorgalma folytán orvosolni.

Egyesítsük érdekünket a nép érdekével s azt nyilvánvalóvá tenni törekedjünk, ne csak papoló papja, de tanítója, tanácsadója, vigasztalója legyünk a népnek s lassanként derülni fog a láthatár.

V e r i t á s.

*) Vonatkozással Lapunk f. é. 2-ik és 51-ik oldalán közölt cikkekre.
S z e r k.

A hitetlenség őszintesége.

Ez is a kor haladását mutatja. — A hitetlenségnek nincs szüksége tübbé rejtőzni, alakoskodni, nem fél már a gyalázattól, hiszen figyelemmel sőt becsültetéssel találkozunk sokak részéről, különösen ha a tudomány vagy a költészet mezét ölti magára.

A Strausz- és Darwin-ra támaszkodó világnézet a modern költészet és prosa mezején tudósok és tudatlanok, nagyok és kicsinyek, férfiak és nők között profétákat támasztott. — Önmagukhoz hiven s joggal hirdetnek ezek kétségbeesést lelkesedés helyett, míg másfelől kénytelenek megvallani, hogy a világtalány megoldásához egy cseppet sem jutottunk ez által közelebb.

A sphinx ismét csak ott ül a sziklán s az ott átmenőket feneketlen mélységbe taszítja alá ha talányát megoldani nem tudják. — Az ősi hit ellen egyetlen író sem lépett még oly határozottan fel, mint a francia Louise Ackermann „Poésies philosophiques“ című munkájában. — Az augsburgi „Allg. Ztg.“ (Nr. 17.) ismerteti e művet és íróját.

Az ismertető Betty Paoly szerint nem észgőg, nem a csalogató felhívás „erritis sicut Deus“ ösztönzé őt a szakításra szemben az ősi hittel. — „Ő azon hittől szakadt el, mely józan eszének s erkölcsi meggyőződésének feláldozását követelé tőle, a tudományt választá hát vezéreül; ámde ez sem szerzé meg neki a bizonyosságot, mely után kétségbeesve törekedett.“ — „Nem arról van szó — szólt az ismertető — hogy egy ábránd és tévhittől zavaros vallást Isten lényének magasabb, tisztább felfogásával cseréljünk fel, de arról, hogy megtagadjuk Isten lételet, s lemondjunk azon magasztosságról, melyet az ember azon gondolatban talál, hogy az erkölcsi világréndben egy szükséges tag; megtagadjuk saját méltóságunk hitét és szellemi személyiségünk romolhatlan voltát. — El kell ezt ismerniök az új tan követőinek, ha gyermekiesen következetlenek lenni nem akarnak.“

Szédület kapja meg az embert, ha belebámul óvatlanul eme feneketlen mélységbe.

Régi korból csendül át hozzánk a győzedelmi ének, hogy szent harcra lelkesitse a bünterhes s halálra fáradt emberiséget: „halál, hol van a te fulánkod, pokol, hol van a te diadalmad?“ Egy hang kiált: „én vagyok az α és ω “ „a feltámadás és az élet, a ki én bennem hiszen, ha meghal is él az,“ és békét hirdet a roncsolt sziveknek. — De e hang azok előtt kik már nem kételkednek, hanem kétségbe esnek, semmi más mint hazug csalogató szó, és az élő remény, mely az igaz küzdőket eltölti egy Fata Morgana: egy szappanbuborék. — Ám hadd hangozzék ajkaikról a szenvedés, a fájdalom jajj szava, mely lelkök

pusztaságát s ziláltságát tükrözi elének! A hidat lerombolták hátuk mögött, s az örvényt látják, mely őket elnyeli; hitökben hajótörést szenvedtek, de Krisztus nem járdal a tengeren, hogy a süllyedőket megmentse. A szikla Ő, melyen ezek széthullanak; de a kikre e szikla hull, szétzu-zandja azokat. — Ez őszinte lelkek beismerik, hogy a hit elvesztése után semmi más ideal nem létezhetik többé; hogy semmi a világon kárpótlást azért nem nyújt; hogy semmiféle művészet, tudomány, természetbe mélyedés vigaszt nem biztosít; hogy az erkölcsi világréndnek semmi helye a természeti erők vak harcában az egyetemes tengődésben az üzelem gépies folyamában, melynek kerekei szivtelenül zúznak össze mindent a mit megragadhatnak: hol erő és anyag nralkodnak csupán, ott nincs tér egy magasabb világrénd számára

Ez őszinteség, mely nem áltatja magát egy saját kutatásai által kivivott magasabb szellemi nyereséggel, hanem beismeri, hogy a győzelem, melyet az ismeretek által nyer, még pedig a valódiaknak tartott ismeretek által, — minden életöröm, minden remény halála; hogy a keresztyén világnézet fölött nyert győzelem a győzőnek csak romlást szerez: ez őszinteség köszönetet érdemel. — Boldogtalan tapasztalatai által győződik ez meg arról, a miről minket Isten ígéje sokszorosan meggyőz, s a mit mindenki ha hitélettől van áthatva saját tapasztalata után elmondhat, „hogy szívünk nyugtalan addig, míg Istenben nem nyugszik meg, és hogy saját erőnkől magunknak békét nem szerezhetünk.“ — A hívők bizalommal néznek vissza alá a feneketlen mélységbe, melyből az Ur elővóná őket; dicsőítik ez isteni könyörületességet és türelmet mely felkarolá, a szeretetet mely — bár méltatlanok valának erre — nem veté meg őket. — Szégyenlik magokat gögjükért Isten előtt — kinek művei s alkotásaiból egy darabot láttak csak és mégis megakartak mérkőzni, hogy kicsiny értelmükkel tettét bírálgassák, magyarázatot s megoldást követeljenek mielőtt a látás ideje eljött; elismerik szívök balgaságát és restségét, hogy ez minden másban, művészet, tudomány, természetben vagy bármiben — azt keresé, miután a lélek eped, a nélkül hogy magát értené: minden másban, de nem abban, ki nagyobb mint a világ, nem ő benne, ki maga a szeretet, másfelől pedig minden más mesternek több hirrel adózott e földön, mint annak ki az égből jött.

A dolog természetében van, hogy a hitetlen ilyenmő szégyenről mitsem tud. — Ő csak erő és anyaggal foglalkozik, hiszen csak ezek vannak előtte kéznél — s szerinte — minden más csak illusio. — A természet nem ismer különbséget jó és rossz között. — Miként merészelnek hát erkölcsi meggyőződésről beszélni? Nem azt teszi-e ez, hogy az ujtannak hódolnak a nélkül, hogy — következkezményt vonnának abból, vagy elmellőznék az előfeltételt, hogy az érzéki gyönyör a legmagasztosabb? — Er-

kölcsi meggyőződés-é ez, hol tagadja az ember Isten léte-
lét, mert a nyomor és a szenvedett jogtalanság hasztalan
kiált az égre? Erkölcsi meggyőződés-e midőn és hol a
bűntudatnak legkisebb nyoma sem található?

Mit gondolhat egy ilyen költő, mint Louise Ackermann a
martyrok és martyrnőkről, kik dicsekedtek a boldogsággal, hogy
Krisztusért gyalázatot szenvednek? kik szomoru sorsukat di-
csőiték, s a helyett, hogy bosszuért kiáltottak volna az égre,
kinzóikért imádkoztak, s hitők tettei által igyekvének legyőzni
a pogány világnézetet?

Tagadhatatlan, hogy a gondolat- az eszme-világ forron-
gásba jött, s ama végzeteljes fordulóponton állunk, midőn fe-
lette sokat tudunk arra nézve, hogy higyjünk, és felette keve-
set hogy a hitet nélkülözhezzük.

A hitelenség hirdet örök békét is, ah de e béke borzasztól

„Ritka látvány tanui vagyunk — mondja Betty Paoly: —
a tudomány elégtelen megmenteni az emberi szellemet, s a sza-
badság, melyet neki ad, nyomorának egész terjedelmét láttatja
vele; felemelni véli őt, míg a borzadályt ama sötét lehetőségek-
től, melyek a sir partján tul várnak reá — elragadva tőle így
kiált hozzá: ne félj! Tullét nincs! Am az ember visszariad e ki-
áltástól, melynek fagyos lehe megsemmisíti a reményt, hogy e
földi lét zavarának egykor öszhangzatos megoldása legyen; a
tudomány (?) a földre — mint egyedül biztosra utal, és minden
földiség — e mellett — elégtelen arra, hogy lelke szomját meg-
enyhitse . . . . A megszokás, melynek lassan de biztosan mű-
ködő befolyásának a szellem is alá van vetve, talán lehetővé
fogja tenni, hogy a jövő nemzedék az érzékelhető dolgok fürké-
szetében teljes gyönyört találjon s megelegetdjék a földivel. —
Akkor nem hangozand a fájdalom és borzalom szava az elsza-
kadás felett stb. Régen elhangzottnak tűnend fel a gyászkiáltás:
„a nagy Pan halott!”

Ily reményről beszélni még soha nem hallánk. — Oh gon-
doskodva van róla, hogy az soha ne is teljesedjék be. — Csak
akkor volna ez gondolható, ha az ember teljes vadállatiságba
sülyedne — alá — vagy elleneink szerint vissza. — „A nagy
Pan halott!” Mily finomul tudnak Krisztus ellenségei gunyolni!
Mi pedig az ígére gondolunk: „Ime eljő felhőkkel, és minden
szem meglátja őt, még a kik őt által szegezték is; és jajgatás-
sal sirnak ő előtt a földnek minden nemzettségei.” (Jel. k. I. 7).
Nem, az emberiség ama sphinx-et és a keresztet soha nem igno-
rálhatja. — Ha valaki életet és boldogságot keres, bizony sehol
másutt nem találhatja ezt fel, mint a hol azok megtalálták, kikre
nézve a keresztől alájövő szó nem botránkozás, nem balgaság,
hanem isteni erő volt . . . .

A hitelenség békét soha senkinek nem szerez, sőt ettől
most és mindörökké el s ki van zárva.

Németből: Nagy Imre,
sarkadi ref. s. lelkész.

K Ö N Y V É S Z E T.

Angol biblia magyarázatos könyv.
Nagyszerű mű jelent meg Londonban Murray János könyv-
kiadónál, több év óta kezdetett, legtetemesb része már kész,
dolgozták az angol ref. püspöki államegyház több lelkészei.
Czime: „The speaker's commentary on Bible” = A szó-
nok magyarázatos bibliája. — Első rész „A z ó - s z ö v e t -

s é g kifejtéssel, itészeti magyarázattal s a fordítás javított át-
nézetével dolgozták az anglikán egyház püspökei és papsága,
kiadta Cook C. F. exeteri kanonok, Lincoln-inni hitszó-
nok s a királyné rendes udvari lelkésze. I. kötet: a pentateu-
chus, ára 30 shilling. II. és III. köt. „A történeti könyvek,” ára
36 sh. IV. köt. „A költészeti könyvek,” ára 24 sh. — V. köt.
„Ezsaiás, Jeremiás és a Sirmak,” ára 20 sh. VI. köt. „Ezékiel,
Dániel és a kisebb próféták” ára 25 sh. — A 6 kötet kész, kö-
zép nagyságú 8. rétü, ára együtt 68 forint ezüst pénzben. Az új
szövetség is nagyban készül s kötetenkint adatik ki kellő idő-
közökben. — Mikor lesz nekünk magyaroknak ily nagyobb szerű
biblia magyarázatunk, milyennel az angol irodalom oly gaz-
dag. Ide a munkás és tanulmányozó lelkészek száma volna első
kellék. Az angol hitszónok e bibliáját 19 lelkész írta.

Egyháztörténelmi folyóirat. Az Ilgen
által alapított egyháztörténelmi német lap megszűnván új állt
helyére, mely is ily czim alatt jelent meg: „Zeitschrift für
Kirchengeschichte in Verbindung mit D. W. Gass, D. H.
Reuter, und D. A. Ritschl. Kiadja Dr. Brieger Th. I. köt. 1. f.
Gotha 1876. — Az első füzetből és dolgozó társaiból itélve
a közvetítő theológiához tartozik, ezért többen félnek életké-
pessége aligha tartós leend. Főbb czikkei: a szerzetesség ere-
dete, Clairvauxi Bernát, a lutherán egyház keletkezése; ez
utóbbi cikk a legterjedelmesebb Ritschl tollából, ki inkább dog-
matikus íróként híresebb, mint történetésznek. Igen kitünően
van összeállítva Harnacktól az 1875-ik évben megjelent egy-
háztörténelmi művek szemléje. A felemlitendők (analekta) ro-
vata zárja a füzetet. Évi ár 16 márk, évenként négy füzet jele-
nik meg.

Magyar történelmi életrajzok népisko-
lák számára. A tiszántuli ref. egyházkerület népiskolai tanterve
alapján — írta Kállay István gyakorló iskola tanító. Más-
odik javított s szavalmányokkal bővített kiadás. Debreczenben,
kiadja ifj. Csáthy Károly könyvtáros, 1876. 8r, 111 l. Ára 30 kr.
A III-ik elemi osztályra 1-ső félévre 5 szakasz, 2-ik félévre 8
szakasz; IV. elemi osztályra 1-ső félévre 8 szakasz, 2-ik félévre
6 szakasz esik. A két utósó szakasz czime: Kossuth Lajos. Job-
bágy felszabadítás. 1848. és Deák Ferencz. Kiegyezés, 1867.
(nyomda hiba a tartalomban 1847). Nemes irányu jeles tan-
könyv, bizonyosan több kiadása is fog következni. Üdvözljük a
munkás és szakavatott szerzőt!

B E L F Ö L D.

A tiszai ág. h. ev. egyházkerület közgyűlése.

(Folytatás és vége).

A rajz az algymnásiumokban mindenütt kötelezett tan-
tárgy volt, a tornászat mindenütt rendszeresen tanított, dal-
kör létezett 5 helyütt; zene-oktatásban részesült 160 tanuló. A
külföldi nyelvekből a francziát 138, az angolt 7 tanuló tanulta.
Önképző egyletekben résztvett mintegy 200, a gyorsírást ta-
nulta mintegy 150 tanuló. — Ifjusági takarékpénztár létesült
egy, R.-Szombatban. Ösztöndíjban 124, tandíjelengedésben 142
tanuló részesült, mely elengedett tandíj meghaladja az 1000
forintot.

A jogakademia állott 2 évi tanfolyamból, az el-
sőben 7, a másodikban 17, összesen 24 hallgatóval, kik is vallá-

sukra nézve ág. ev. 5, ref. 5, róm. k. 9, gör. kel. 1, zsidó 1. — Vizsgázott 16, nem vizsgázott 8.

A theologiai intézeten működött 4 tanár, e közt 1 rendkívüli. Tanuló volt 14 nyilvános, 2 magán, összesen 16; nemzetiségre nézve 8 magyar, 5 német, 3 tót, osztályzatra nézve kitünő és jeles 5, jó 4, kielégítő 3, aligkielégítő 4.

A kerületi tanítóképezdén (Eperjesen) tanuit, az első évfolyamban 12, a másodikban 5, a harmadikban szintén 5, összesen 22 tanuló, és pedig 7 magyar, 6 német, 9 tót-ajku, vallásra nézve ág. ev. 21, helv. h. 1. osztályzatra nézve a fele (11) kitünő és jeles, 3 jó, 7 kielégítő 1 aligkielégítő. — Benlakó 19; valamennyi tanuló nemcsak tandíjmentes, de szállást és élelmezést is ingyen kap. Az intézetben 3 rendes tanár tanít, kiknek fizetése a 200 frtnyi lakbér betudásával 1000 frt. — Az intézet javára rendezett sorsjáték 3657 frtot eredményszerezett. Az ideai építkezés folytán az intézet jövőre 30 növendéknek adhat egészséges lakást.

A kerületbeli népiskoláknak egy gondolkozó statistikusként előtt nem kevésbé érdekes kimutatását a ker. népiskolai bizottság nem készíthette el azon okból, mivel a tavaly egyetemes gyűlésileg elhatározott és idén először alkalmazásba jött rovatok (quot capita tot sensus) elannyira eltérőleg értelmezettek, hogy az ekként befolyt adatokat „nyélbe ütni“ nem lehetett. Jövőre, hiszszük segítve lesz a dolgon.

Hadd említem még meg a gyűlés határozatai között pro coronide azon kegyeletet, melylyel a kerület feledhetlen volt felügyelője Zsedényi Ede őnméltósága bokros érdemeinek saját körében megörökítéséhez járult, jegyzőkönyvileg mutatván ki a késő emlékezet okáért mindazon összegeket, melyeket a gondviselészerű férfi ker. felügyelői hivataloskodásának tartama alatt különféle czimeken az egyház s népnevelés oltárára hozott volt Isten előtt kedves áldozatul, névszerint:

a) a tanító-képezdére	11,000 frt.
b) templomok, iskolák építésére és alapjára, egyházak s elaggott lelkészek segélyezésére ösztöndíjakra és a nyugdíjalapra	8622 „
c) szegénytanítók segélyezésére	4800 „
d) a gyámintézetre	1600 frt.

több mint huszonhatezer forint, Uraim! ebben az önző korban egy egész vagy on! Le a kalappal az érdemek ily bokra előtt!!!

Ime ezek volnának a gyűlés legérdekesebb tárgyai. Nem hallgathatom még el, hogy a gyűlés különösen a felavatási szertartás ünnepélyességét nagyban emelte a gömöri ev. ref. egyházmegyének azon tekintélyes küldöttsége, melynek nevében nt. Szentpétery Sámuel esperes ur ékesen szóló ajkakkal fejezte ki a testvér-felekezet üdvívánatait, mesterkezekkel hozván rezgésbe az együvé tartozás érzetének azon édesen fájós hurjait, melyek a közös kiindulási pont s közösen átszenvedett viharok emlékének újra meg újra eszünkbe juttatják, hogy egy közös anyatörzsnek iker-ágai vagyunk, kiknek egymás örömeiben és bánatában kölcsönösen osztakoznunk kell.

Mondanom sem kell talán, hogy a komoly tanácskozások után a vidám társas évek sem hiányoztak. A gyűlés első napjának estvéjén a jólsvai ifjuság fényesen sikerült tánczvigalmat rendezett, melyen nekünk ide s tova kivénülő nemzedéknek persze csak a néző szerepe jutott, elég szép szerep különben hol a vidék oly bájos virágai voltak együtt, pusztán a néző szem-

pontjából is, nem is említve, hogy oly kedves és szeretetre méltó mamákat volt alkalmunk mulattatni (ha ugyan nem untatni?), — a tánczvigalmat pedig még megelőzőleg az új felügyelő ur vendéglé meg a gyűlés tagjait 200 terítékű fényes diszebednél, melynél a szivderítő pohárköszöntések természetesen nem hiányoztak. Egyébiránt Ő Exclltja nem csak mint szeretetre méltó házi ur, de mint bőkezű s áldozatokra kész egyháztag is mutatta be magát, 50 frttal járulván ezen gyűlés alatt a gyámintézet s ugyanannyival az eperjesi ker. tanítóképezde felsegéléséhez is. Éltesse őt Isten az egyház felvirágoztatására sokáig s tegye működését áldásossá közöttünk!!

△

A beregi ref. egyházmegye gyűlése.

A beregi ev. ref. egyházmegye Nagys. Kántor Sámuel segédgondnok s nagytszt. Kovács János esperes urak kettős elnöklete alatt f. hó 5-kén tartá Beregszászban, a megyeház nagytermében rendkívüli gyűlését. Rendkívüli gyűlését, — mert e napon hagyá el az esperesi széket 6 évi áldásteljes működése után Kovács János ur s foglalá el azt Peterdy Károly barabási lelkész, mint ujonnan megválasztott esperes.

Nagy megilletődés, a legőszintébb sajnálat tükröződött az arczokon midőn több kisebb fontosságú ügyek, esperesi jelentés felolvasása után Kovács János ur a kedves körtől válás mindig nehéz érzetétől áthatva elfogódott hangon megkezdé búcsú szavait mondani; a szeretett körnek, elnök társának, a tanács bíráknak s általában az egész egyházmegyének Isten legjobb áldását kívánva. Erős férfiak, ifju nemzedék, tisztos aggok, egyháziak és világiak a búcsúzóval együtt őszintén hullaták a szemgyöngyeit.

Kinek tisztos kedves alakját, megszoktuk látni az elnöki széken, kinek tapintatos bölcs vezérlete kedves volt nekünk, üdvös az egyháznak, kit több izbeni szives marasztó kéréseink sem tarthatának meg az elnöki széken, attól fájdalmas volt nekünk a megválás, nehéz az istenhez kimondása.

A búcsú szavak után felállt ujonnan választott esperes s érczes csengő hangon kezdé mondani program beszédét. A boru tűnik, az arczok vidulnak, s a program beszéd egyes helyein lelkes éljenzésben ad kifejezést érzelmének az egyházmegyei közgyűlés. Hangsúlyozva volt a beszédben a „Krisztus tan, evangyéliomi szellem.“ Ujonnan választott esperesünk nem csak hivatali idejére, hanem életkorára is legifjabb leend az egyh. ker. esperesei között. Ugy buzgalom, tudomány, igazságosság, megnyerő modor, kedvessé teendik őt az egyh. kerületben, mint kedves minálunk.*)

A bizalomnak — mit ő parancsnak vesz — az egyh. megyében mily nagy mérvét bírja, mutatja megválasztatása; első szavazáskor 64 szavazatból 50 őt tisztel meg. Éljen soká, működjék az egyh. iskola javára.

Volt esperesünktől búcsúzva, az ujat üdvözölve Sütő Kálmán egyh. megyei aljegyző mondott jeles rögtönzött beszédet.

És itt nem lehet meg nem említenem egyh. megyei főjegyző K. P. azon egész gyűlésünk előtt nagy visszatetszést szült eljárását, hogy egyúttal — hol reá fontos szerep várt — sem meg

*) Adja Isten hogy úgy legyen, s reformált egyházunk hitfolytonosságának, szakítatlan egységének egyik oszlopává váljék!

S z e r k.

nem jelent, sem a gyűlés jegyzőkönyvét be nem küldte, sem elmaradását előre nem tudatta.

A gyűlés rosszalását vonta magára N. S. tanácsbíró is, ki a tárgyalás menetére nem figyelve — akaratlanul bár — de a közkedvelt segédgondnok urat még is megsértette.

Esperesünk, segédgondnokunk már van, a tanácsbírák, jegyzők most jönnek választás alá. Az egész tisztikar — megunva az egyházmegye a gyakori szavazást s hogy törvényszéke csak hosszas s gyakori szavazgatások után soká alakulhat meg — nem három hanem 6 évre választatik. A tisztikar választásához szerencsét kívánunk úgy fog ez egyh. megye szellemileg s anyagilag emelkedni.*)

B e r e g i.

G ö m ö r i l e v é l. (II.)

Szerkesztő ur! Csendes órámban gyakran elgondolkozom egyházunk anyagi és erkölcsi viszonyai felett. Elgondolom néha, hogy míg más prot. országokban a lelkesedés és vallásos buzgóság százazreket sőt milliókat hoz össze missiói és más kultur czélokra: addig nálunk a lelkesedés és áldozatkészség minden nagy és nemes iránt csakhamar meghül, a nagy eszmék elhangzanak, a szép czélok ugyszólván már keletkezésök előtt megbuknak. Nem hiába hogy keleti faj vagyunk, de ha hirtelen fellelkesülünk, hamar is elalszik lelkesedésünk szalmatüze. Valósult-e magyar prot. egyházunkban valamely nemesebb eszme, valamely magasabb cél?? Ha belekezdünk is valamibe, csakhamar abban hagytuk. Pedig mily sok volna a tenni, az építeni való! Mindennap újabb romokat, újabb sebeket látunk egyházi életünkben. Igyekszünk-e ugyan a romokat építgetni, a sebeket gyógyítani? Én nem tudom, hogy igyekeznénk, legalább szembevetendő eredményt sehol és semmiben nem látok. Kerületi jegyzőkönyveinket szinte félek kezembe venni. Tele vannak azok jajjal, nyomorral, az anyagi és erkölcsi hanyatlás jeleivel. Egyházi lapjaink is eléggé illusztrálják zilált egyházi állapotunkat, minden hét, minden nap újabb meg újabb közleményt hoz népünk erkölcsi sülyedéséről, vallásos közönyéről, törvények és felsőbbbség iránti tiszteletlenségéről, a szent tárgyak kigunyolásáról. A nép nem fizet, az egyházi terheket nem akarja viselni, e miatt az egyház szolgáló nyomorban vannak, az egyházi épületek romokban hevernek. Sülyedés, pusztulás, rom és seb majd mindenütt, emelkedés, építés, javulás kevés helyen. Mi lehet ennek oka?

A nyomoruságos időviszonyok, a szegénység, a közöny a social-demokrat eszmék terjedése, a politikai pártoskodások, a modernismus vagy az orthodoxia? Vagy talán a hiba a papokban, egyházi és világi főbb embereinkben van? Talán magunk sem tudunk lelkesedni, a nagy eszmék mellett izgatni, azokat szóval és tettel valósítani? Vagy korunk közvéleményét, vallásellenes áramlatát, anyagias irányát, vagy állam és egyházalkotmányunkat, autonomiánkat okozzuk? Eleget irtak már e tárgyról, eleget fürkészsük mindezek okát. Elég, hogy a baj meg van és naponként terjed. Szomorú következményeit naponként tapasztaljuk. Tudunk-e létesíteni magyar protestáns egyetemet? Nem. És miért nem? Azért mert nem tudunk, vagy nem akarunk áldozni, az erőket, talán kicsinyes ér-

*) Barmikor köszönettel veendjük ígért tudósításait.

S z e r k.

dekek miatt nem akarjuk egyesíteni. Teszünk-e valamit hanyatló- vagy más vallásuk és nemzetiségük közé szoritott egyházaink érdekében? Igyekszünk-e őket az elnemzetietlenedéstől vagy a végpusztulástól megmenteni? Bizony e fontos prot. és nemzeti érdekekben is alig teszünk valamit s egymás után pusztulni hagyjuk egyházainkat. Szomoruan olvassuk, hogy e vagy ama róm. kath. vagy derék oláh, vagy tót község is hajdan virágzó ref. egyház volt. Létesítettük-e a domesztikát, létesítettünk-e valami jó r a v a l ó p a p i - t a n á r i g y á m i n t é z e t e t ? Ö z v e g y e i n k , á r v á i n k , a c s a l á d f ő k i d ő l t é v e l a l e g n a g y o b b n y o m o r r a j u t n a k , s n e k i k m o s t a n i g y á m e g y l e t e i n k c s a k k o l d u s f i l l é r e k e t a d h a t n a k . H o l é s m i b e n l á t u n k v a l a m i n a g y s z a b á s u k e z d e m é n y e z é s t ? S e h o l é s s e m m i b e n . H o l l á t u n k ö s s z e t a r t á s t , t ö m ö r ű l é s t , e r ő e g y e s i t é s t a n a g y é s n e m e s c z é l o k k i v i t e l é r e . S e h o l . — T ö m ö r ű l é s h e l y e t t i n k á b b s z é t s z a k a d o z u n k . E g y i k P á l é , m á s i k A p o l l ó s é l e s z ; e g y i k a z o r t h o d o x o k h o z , a m á s i k a m o d e r n e k e z h e z s z e g ő d i k , s a z ű g y n e k e l e g e t v é l t e n n i , h a m á s i k a t ű d ő z i , g y a l á z z a , v a g y g y a n u s i t j a . U r a i m , m o d e r n e k é s o r t h o d o x o k ! i g y n e m m e g y ű n k s e m m i r e . I g y a z e m e l k e d é s h e l y e t t c s a k s ű l y e d ű n k , a z é p i t é s h e l y e t t c s a k r o m b o l u n k ; a h e l y e t t h o g y a m a g a s a b b é r d e k e k e t é s c z é l o k a t v a l ó s i t a n ó k , c s a k m e g b u k t a t j u k . M a g u n k d o b j u k a z é g ő ű s z k ö t e g y h á z u n k a l k o t m á n y á b a s m i k o r a z e m é s z t ő l á n g g a l é g , a h e l y e t t h o g y o l t a n ó k , m é g s z i t j u k a t ű z e t , h o g y l e p e r z s e l j e a z e g y h á z i é l e t ű n k m e z e j é n i t t - o t t f a k a d ó b i m b ó k a t é s s z é p e n n y i l ó v i r á g o k a t . I t t é s a m o t t c s a k v e r s e n g é s t l á t u n k , c s a k s z e m r e h á n y á s t h a l l u n k . A m o d e r n e k a z t m o n d j á k , h o g y m i n d e n n e k a z o r t h o d o x o k o k a i , e z e k v i s z o n t a m a z o k a t o k o z z á k . S e v e r s e n g é s b e n e r ő n k f o g y , n e m e s e b b f e l l á n g o l á s u n k n y o m t a l a n u l e n y é s z i k e l , j o b b ű g y r e m é l t ó k ű z d e l m e i n k n e k s e m m i e r e d m é n y e , s m a r a d m i n d e n a r é g i b e n . P e d i g r é g e n m é g v a n i r v a , h o g y m i n d e n o r s z á g , m e l y m a g á b a n m e g h a s o n l i k , e l p u s z t u l . V i d e a n t C o n s u l e s ! *)

G ö m ö r i.

Szabó József (gyászrajz, necrolog).

Temettünk, temettük pedig egyikét az Ur hiv munkásainak, Szabó József pósalaki ref. lelkészársunkban, kibben ész és szív a tudományos képzettséggel, egy pillanat alatt aluvának ki, fájdalom! családtagjaihoz intézhető búcsú szó nélkül.

Ugyanis, e f. hó 1-én estve, családtagjaival megvacsorálva, a hivatalos hűség mellett övéit lehetőleg boldogítani törekvő, fáradalmait kipihenendő, nyugalom karjaiba dőlt, hogy újra ébredvén, viszont fáradhasson övéiért. Az ébredés ideje, éjjeli 12- és 1 órák között érkezett, s kedvesei köréből, csendesesen, zajtalanul lépett udvarára. De bár csendesek voltak a léptek, nem kerülték ki, az érette aggódó nő éber figyelmét. Ki is megsokalva az elmaradást, követte őt az udvarra s künn megtalálá, é l e t t e l e n .

Szabó József született Zsarojában, Szathmármegyében 1820-ban, régi nemes szülőktől, hol elemi tanulmányait végezve, a debreczeni főiskolában képezte magát oda, hogy esküdt, s majd két éven keresztül, a gymnásziális osztályok vezetője legyen. — Mint P.-Ladányba kinevezett tanító vett búcsút a fő-

*) Tenni és tenni tudni itt csak ez segít! Mit tegyünk atyámfiai? ezt a kérdést szellőztessük.

S z e r k.

iskolától, honnan három évi működése után, visszatérve Debreczenbe, mint segédlelkész bocsájtatott ki Tetétlenre, az emlékezetes végzetű, Jakab Antal mellé. Majd B.-Ujvároson folytatta hivatalát, ideiglenes lelkészi minőségben. Az érdekek ugyozván magokkal, mindkét állomást, kényszerített másnak engedni, s elfogadni a legrosszabbat, a m.-kakutsi papi állomást. Itt jegyezte el, a már özvegygé lett Dávid Idát. — Megüresedvén a pósalakai lelkészi állomás, elfogadta a 300 lelket számláló gyülekezet meghívását, hirdelve közöttök, buzgón s épületesen az ígét s munkálva az ur szőlőjét közel 16 éveken át. Itt élt s fáradozott, hű nevével, gyülekezete lelki java építése mellett, szorgalmatoskodva nevelten három gyermekeiért, kik között az idősb 15-dik a kisebb csak 1-ső évét tölti. A halál szele által élettelené vált test, e f. hó 4-kén d. u. adatott vissza az anyai földnek, a közös részvét könnyei között. — Szónokoltak ez alkalommal a templomban: Varga István M.-Telki-i lelkész (Csel. 20: 32 v.) Utánna Biró János örvendi lelkész vázolta a papi teendőket úgy, hogy a mit hirdet kövesse is; szólt a vigasztalás meghatározatával, özvegyhez, árvához, a gyülekezet összes tagjaihoz, s a jelenvolt lelkésztársakhoz, s tanítóhoz. Bézártta a halotti ünnepélyt Mátyai Károly élesdi lelkész rövid beszédét követő zár ima. *)

S z o k o l a i J ó z s e f
ref. lelk. B.-Ujlakon.

Bartók Gábor (élet- és gyászrajz).

A boldogult, ki 1813-ban ápril 14-kén Szabolcsmegyébe kebelezett Encsencs községben született s iskolai pályáját Sárospatakon végezte, legelőbb 1838-ban Máramaros-Szigetre vitetett elemiiskola tanítónak; ott 1841-ben költészet és szónoklat tanárául alkalmaztatott; majd ugyancsak ott 1850-ben bölcsészeti tanárrá lön, — mignem 1856-ban Szatmárra hozott, a még akkor négyosztályu ref. gymn. igazgató tanárául.

Nem kimélt időt, fáradságot, csakhogy a szatmári négy gymn. osztály hat osztályra növekedjék, a minthogy azzá is növekedett, — fentartotta a jó rendet tanodájában a fenyték súlyos fegyvere nélkül, csupán szóval, az elvetemültet is jobb utra térítő atyai szavával.

Egész életét a tanügyért áldozta, kilencz évi — szélhűdésből származott — rettenetes szenvedés volt földi jutalma fáradsalmainak.

Meghalt 1876 augusztus 3-án, szerető hitvest s egyetlen leánygyermekét hagyva maga után az élet rögzös határain.

Pihenj csendesén boldogult; munka után édes a nyugalom . . . nem fognak sirodról hiányzani az elismerés illatos virágoi, míg lesz szerte e hazában tanítványod, — nem hallod-e? mint susogja az enyhe szellő már is sirod fölött a költő szavait:

„Élve halott voltál; élsz halva! — — —

Életet életből így alakít a halál!”

Mint a boldogult hajdani tanítványa:

P a p p A r t h u r
ref. s. lelkész.

*) Kéretik a Prot. e. s. i. Lap t. szerkesztősege, ha röviden is, felemlíteni e halálozást. Sz. J.

A tanév megnyitása a debreczeni kollégiomban.

Az új szorgalomszak szept. hóval, ősi főtanodánk életében talán először e hóban, kezdetét vette. Szept. 1-én a tanárkarokat f. t. szuperintendens egybehívta s a teendők felől terjedelmes beszédben adta elő nézeteit, kívánalmait. A tanárok — jelen voltak 25-en — komoly figyelemmel hallgatták a tanügyemelésére, s főtanodánk javára szolgáló részletezéseket s pontozatokat s tanulmányozásuk és életbeléptetésük végett külön tanácskozmányok tárgyává teendik. — Az új intézkedések közül örömmel emeljük ki, hogy L u g o s s y József nyugalmazott tanár ur tanárkodó magányából visszajövend főtanodánkba (e hó végével) a fokokként épülő bölcsészeti tanfolyam erősítésére, s tárgyalni fogja az ó ind vagy sanszkrit nyelvet hetenként 4 órán, s hihetőleg az arab nyelvet is 2 órán. — Külföldről visszatért lelkészjelölt Dr. M á r k F e r e n c z rendkívüli tanári (docens) minőségben előadja a hittan folyamban „a legújabb theologia történelmét“ hetenként 2 órán; ugyan ő gymnázium négy felső osztályában, mindenikben 2—2 órán, a valástant veszi át, mi által e felette fontos tantárgy egy kézbe központosítottatik. A gymnázium első osztályában a párhuzamos osztály felállítására szinte kimondatott s munkába vétetett. Mindezek kedves örömmel fogadott s határozott javítások.

Az ország különböző részéből érkezett eddigelé új tanuló 72, nevezetesen hithallgató 35, joghallgató 37. A szükséges előkészületi munkálatok után:

Szept. 9-kén d. e. 8 órakor az i m a t e r e m b e n tartatott meg Isten segélyül hívása Révész Bálint szuperintendens, Simonffy Imre polgármester, mint kerületi és helybeli iskolai főfelügyelők, továbbá az összes tanárok s tanulósg jelenlétében. Az imaterem telve volt. A 37. dicséret mind 3 versének elénekélése, s az énekkar összhangzatos zengedezése után Tóth Sámuel hittanár mondott magasztos imát. Mely után ismét az énekkar hangoztatta a 152. dicséret 2, a gyülekezet pedig a XC zsoltár 9-ik versét, — s áhitat és remény érzelmei közt vonultak ki az imaházból a tudományért ide sereglettek: esdve és óhajtván, hogy a világosság áldásának Istene örködjék a tudomány e hajlékán, tanulóin, tanítóin, felügyelőin, kormányzóin, jötevőin, s a szülőkön, kik remény-kincseiket küldték ide, a tudományt védő városra, egész anyaszentegyházunkon !!

A debreczeni tanítóképezde köréből, tanítóképesítés s létszám.

A debreczeni ref. tanítóképezdében t a n i t ó k é p e s s é g i v i z s g á l a t o k r a folyó szeptember hó 3-ka volt jelentkezés napjaul kitűzve. Jelentkezett 22 férfi és egy nő, összesen 23 tanító. Mielőtt Debreczenben ilyenmü vizsgálatok tartatnak, oklevél elnyeréséért ily szép számmal nem jelentkeztek a tanító urak. — A tanító urak közül sokan köteleességérből önként jöttek vizsgázni, de többen dicséretre méltó egyházi hatóságai felhívására jelentek meg a küzdhomokon.

A képesítési vizsgálatok szept. hó 4. 5. 6. és 7-ik napjain tartattak ily renddel: 4-dikén tanári felügyelet mellett egy neveléstani tárgyról fogalmaztak, és egy mértani feladványt tartoztak megfejteni. Szept. 5-kén egész napon és 6-kán délelőtt szóbeli vizsgálatok tartattak, 6-kán délután részint a gyakorló

iskolában, részint egy öt osztályúvá szervezett másik iskolában tartattak próba-tanítások, az előre feladott s kidolgozott tárgyakról.

A próba-tanítások végeztével még pár óráig a szóbeli vizsgálatok folytattak, nemkülönben másnap az az szept. 7-kén reggeli 8 órától kezdve 11 óráig. Ezekből láthatja a tisztelt olvasó, hogy a tanítóképesítési vizsgálatok a sokszor gáncsolt felekezeti intézetben, mily lelkiismeretességgel tartatnak. Mint minden vizsgálatnál, úgy itt is, némelyek szép készültséggel jelentek meg, némelyek közepszerű vagy épen csekély tanultságot tanusítottak. A 23 vizsgászó közül 3 tanító általános a n jeles, 1 általános a jó, 16 általános a n elegendő osztályzattal képesített, 3 tanító több tantárgyból elégtelen készültsége miatt újabb vizsgálatra utasított. A három jelesül képesített tanító közül egy nő volt. — Általában úgy látszik, hogy a nőtanítók nagyobb lelkiismeretességgel készülnek, mint a férfitanítók, pedig a férfiaktól nagyobb iskolai képzettségük után többet lehetne várni, mint a nőktől.

A debreczeni tanítóképzésében e folyó iskolai évre 73 nőveendő k iratta bé magát. Elég szép szám ez, de tekintve 800 ezer lelket számláló egyházkerületünkben a tanítók nagy hiányát, még egyszer ennyi növendékre volna szükség, hogy a megkereséseknek elég tétethessék. Ha az egyházkerület képes volna a tanítóképzési növendékek számára jóval több lakást s tápintézeti jótéteményt adni is mint jelenben, úgy bizonyára kétszer annyi jelentkező volna, mit népnevelésünk ügyében csak óhajtani lehet.

K Ü L F Ö L D.

Az egyetemes presbyterián gyűlés előértekezlete Edinburgban.

E Lap ez évi 14-ik számában olvastuk Blaikie tanár levelét szerkesztőhöz, melyben tudatja, hogy az Egyesült Államokban lakó testvérek kérelmére az ez évi nagy gyűlés jövő évre tétetik át. Okát is tudjuk e kérelemnek, nevezetesen a politikai fölszabadulás százados évfordulóját egyházilag is meg akarják ünnepelni az Egyesült Államok presbyterián polgárai.

Mielőtt az elhalasztás hire eljuthatott volna a legtávolabbi földrészre, Ausztráliába is, onnan már megindultak a követek a nagy gyűlésre s meg is érkeztek Edinburgba körülbelül a skót egyházi gyűlések idejére. Természetesen nem igen kellemesen lephette meg őket a hír, bár az elhalasztás szükségét belátták és méltatták. Három, illetőleg hat hónapi tengeri ut nem épen csekélység arra, hogy ok nélkül tegye meg az ember.

Az ausztráliai vendégek kedvéért, hogy legyen alkalmuk nézeteiket kifejteni, melyek írásba téve, annak idején megvita-tás végett a nagy gyűlés elé lesznek terjesztendők, május 31-én két gyűlés tartatott, egyik csak lelkészek és presbyterek, másik a közönség számára.

Az ausztráliaiak főleg azt sürgetik, hogy a vasárnap ügyét vegye a nagy gyűlés komoly tárgyalás alá, az egyház elvei fölött, mely tekintetben lehet közöttük némi csekély eltérés, ne vitatkozzanak, mikor van elég közös alap, melyen mindnyájan teljes egyértelemmel állanak. Vegyék föl a pápaság kérdését egyelőre, másfelől vitassák meg a ritualismus ellen eszközendő lépéseket.

A délafrikai presbyterián egyházak nevében is beszélt egy

szónok. Gyülekezeteik messze szét vannak szórva, terjed közöttük a római katholicismus s az angol püspöki egyházszervezet. Örömmel néznek a tartandó nagy gyűlés elé, mely őket is erősíteni fogja, a mennyiben annak épen egyik teendője lenne az is, hogy a gyarmati egyházak részére gondoskodják elegendő számú lelkészekről.

Elhatározatott az is, hogy a kontinensre követség megy, mely az ottani presbyterián egyházakat megnyerje azon eszmének, hogy követeik által képviseltessék magukat a nagy gyűlésen.*)

Az esti ülésen, mely már a közönség számára tartatott Kintore grófja elnökölte alatt, Blaikie tanár, miután ez az első nyilvános ülés, szólott a nagy gyűlés céljáról, teendőiről, a presbyterián egyházak terjedelméről stb. s két főszóme vitattott meg s fogadtatott el, nevezetesen: „A presbyterián rendszer szellemével összhangzik, a reformátorok nézeteivel meg egyezik s a Krisztus ügyének sok jó szolgálatot képes tenni az, hogy a különböző presbyterián egyházak világszerte ezután szorosabb összeköttetésben legyenek egymással, mint voltak eddig közönségesen.“ Továbbá „kivánatos, hogy a mennyire csak lehetséges, figyelem fordítassék a presbyterián egyházalkotmányra, mint a mely Isten igéjén alapszik s kitünőleg alkalmas nemcsak arra, hogy fentartsa a rendet és szabadságot, de arra is, hogy közelebb hozza Krisztus egyházának minden nagy céljait.“

Mind az öt földrésről beszéltek egyének a két gyűlés alatt s mindannyian üdvözölték a szerencsés eszmét. Az 1877. júliusban tartandó nagy gyűlésre az ausztráliai egyház aligha fog követeket küldeni.

Csiky Lajos.

K Ü L Ö N F É L É K.

Irodalmi értesítés.

Előfizetőim megnyugtatása végett van szerencsém tudatni, hogy a népiskolák használatára irt, „M a g y a r t ö r t é n e l e m, B i b l i a i t ö r t é n e t e k, T e r m é s z e t r a j z“ című tankönyvem, mely a tiszántuli egyházkerület által újabban kiadott népiskolai tanterv nyomán készült a Franklin társulat könyvnyomdájában már elhagyta a sajtót, a bekötés még néhány napot vesz igénybe s azután okvetlenül megküldhetem. Reményem, hogy e népszerű nyelven irt, s a gyermek által könnyen megérthető tankönyvem kellő pártolásban részesítettik.

Kemény borítékba kötve e hármas tankönyvnek ára összesen csak 75 kr.

Előfizetéseket szívesen fogadok, s a küldést pontosan teljesítem, s azon meggyőződésben vagyok, hogy e tankönyvvel hasznos szolgálatot tettem a nevelésügynek s tanítótársaimnak.

Z i h K á r o l y,

békés-szentandrás ref. néptanító.

(Halálozás.) A l m á s i I s t v á n nyugalmazott mán-doki lelkész, ki egy félszázadnál tovább hordozta nagy lelki örömmel a lelkészi hivatalt, 1876 szept. 2. életkora 82. évében, az urhoz távozott. Temetésére elment szeretett nyájának egész presbyteriuma Dombrádra s ott könyeikkel róvták le a kegyelet szent adóját régi jó pásztoruk iránt.

*) Ennek folytán volt Blaikie ur Pesten és Debreczenben is.
S z e r k.

Tatai András siremlékére gyűlt Kecskeméten 137 frt 54 kr, a vidéken 168 frt 85 kr, az egész 306 frt 39 kr. — (Kecskeméti Lapok.)

Hold-Mező Vásárhelyen szept. 4. tartott kisgyűlésen nyilatkozott az elválasztás felől az új esperes n. t. Szalai István szentesi lelkész, mire Hajnal Ábel nyug. esperes neki a pecséteket átadta. A s. gondnoki állomásra a 3 legtöbb szavazatot nyert R. G. K. F. A. L. tüzettek ki.

Nagy-Enyed. A ref. Bethlen főtanoda 1875—76-ki Értesítője megjelent 4 r. 64 l. Rendes tanárok száma 11, segéd-tanároké 2; tanulók száma a középtanoda 8 osztályában 354, tanítóképezdében 18, hittanfolyamban 45 (tavaly 38). Kívánatos volna, hogy az értesítő a csinosabb 8 rétegben adatként; a gymnáziumtól ne választatnék el névlegesen sem a 7. és 8. osztály, oda tartozik az; s az akadémiáról külön értesítő adatként, s az külön igazgató alá bocsátatnék; a felekezeti központi tanodájában a vallástan ne szorítottassék egy-egy órai kegyelem kenyérre, mint van a 7. és 8. osztályban. Az elemi abéczés osztályokról való oly részletes kimutatások sem illenek a keretbe. Az összeállítás különben goudos.

Heidelberg. A modern irányú heidelbergi tanárok Pozsonyban is toborztatnak tanítványokat.

Lichtenstein József a miskolci á. h. ev. egyház érdemtelen felügyelője és országos képviselő a hegyaljai á. h. ev. egyházmegye felügyelőjévé megválasztott s július 11-én Miskolczon hivatalába fényesen beigtattott.

Gyönk. Megjelent a gyönki ref. gymnasium Értesítője 1875—76 tanévről közlé Varga István igazgató. 8r. 17 l. A négy osztályban van 4 rendes tanár, 92 tanuló, ezekből helv. hitvallású 30, r. katolikus 20. izraelita 21. A könyvtár állománya 1186 mű 1584 kötetben; az ifjúsági könyvtáré 240 kötet. A kiosztott (hatféle) ösztöndíjak és jutalmak összege 407 frt 42 kr.

Ujvidéken az ottani á. h. ev. egyház új templomot akar építtetni a régi rozszant helyére s közadakozásra hívja fel a protestantismus barátjait. A sokat szenvedett egyháznak buzgó kérése köztámogatást érdemel.

Báden. Az egyetemes zsinat, mely ez évben összejött, az evangélikus főegyháztanácstól kezdetben június hónapra határozottat. De mivel az országgyűlés igen hosszúra nyult, úgy hogy csak júliusban zárható be és mivel az általa alkotott lelkészdiázási törvény az egyházkormányt a zsinatra felterjesztését tette szükségessé, az határozottat, hogy csak október hónapban tartassék meg. A zsinatra való választások régen megtörténtek és átlag véve, ismét úgy ütött ki, mint 5 évvel ezelőtt. A 24 megválasztott lelkész képviselő közül mintegy fele a pozitív irányhoz tartozik; de a 24 világi közül csak 5. Ezen 48 megválasztotthoz járul azután még a praelátus, és 7, a nagyherceg által kinevezendő egyén. Ezen kinevezések, melyekre oly igen feszült a kíváncsiság, még nem történt meg. Ha ezek ismét úgy ütnek ki, mint a legutolsó zsinatnál, akkor csak az úgy nevezett szabad irányzat várhat erősödést.

Izennet, Káplánfalvára: Mig fel nem fedi szerző a szerkesztőség előtt ki létét, a cikk nem közölhető.

Balogh Ferencz, felelős szerkesztő és kiadó.

H I R D E T M É N Y.

Pályázat.

A gyönki ref. gymnasiumban egy **tanári állomás** egy ideiglenes tanárral az 1876/7 tanévre betöltendő. Évi fizetés 550 frt. o. é. és lakás. A megválasztandó tanítani tartozik a latin és magyar nyelvet. Állomását f. é. október 1-jén okvetlenül el kell foglalnia, s a dunamelléki ref. egyházkerületben létező tanári gyámegyletbe köteles belépni. A nagyságos és nagytiszteltetű gymnasiumi fenntartó testületi választmányhoz czimzett és bizonyítványokkal kellőleg felszerelt pályázatok alól írotthoz folyó szeptember hó 26-kaig okvetlenül be- küldendők.

Gyönkön, aug. 31. 1876.

2—3

S z é k i E l e m é r, igazgató.

Pályázat

„fitanítói“ állomásra.

A dévaványai ref. elemi fiiskolában megürülendő főtanítói (rektor) állomásra pályázat nyittatik.

Évi fizetés. 1-ször az egyháztól: 140 frt, 10 köből kétszer búza, 10 köből árpa, 20 hóld 1200 □ öles szántóföld használata, melynek adóját az egyház fizeti,- és tisztességes lakás.

2-szor. A növendékektől fejenként: fél véka búza, 1 véka árpa és 60 kr. Létszám: 80 körül.

Kötelességek: 1-ször, a III-ik IV-ik V-ik és esetleg a VI-ik osztályok tanítása, a törvény által megszabott tárgyakból.

2-szor. Az ugynevezett canonica órákon egyházi beszéd tartása. — Kápláni vizsgát tett egyénnek előny adatik.

A kellőleg felszerelt folyamodások szept. 24-ig a lelkési hivatalhoz küldendők. Az állomás elfoglalandó október 1-jén.

Kelt Déva-Ványán, 1876 aug. 18-kán.

3—3

S z a b ó G á b o r,
ref. lelkész.